

## Úvodem

Poslední čísla jednotlivých ročníků Sociologického časopisu bylo většinou velmi obtížné nějak jednoznačněji tematicky strukturovat. O posledním čísle letošního ročníku to ale rozhodně neplatí.

Jeho důležité a zajímavé těžiště tvoří sociologická problematika gender. Je jí věnována především úvodní stat' Marie Čermákové, nadepsaná „Postavení žen na trhu práce“. Jedná se zde o jeden z výsledků dlouhodobějšího badatelského projektu „Postavení ženské pracovní síly na trhu práce a mimo něj“. Stat' poukazuje na dělbu práce, respektive na genderové charakteristiky pracovního trhu jakožto důležitý faktor zkoumání sociální nerovnosti, zejména pokud se jedná o symetrii kvalifikace, odpovědnosti a genderových rozdílů, což zasahuje všechny sociální a vzdělanostní kategorie českých žen, ukazuje, že současná pozice žen na trhu práce je příliš závislá na ekonomické stabilitě a hospodářském růstu a upozorňuje také na deficit profesních ženských elit a absenci jednoznačných artikulací ženských zájmů a případně i ženské vize transformace vůbec.

Následuje stat' tří autorů, dvou amerických a jednoho českého, totiž Josepha Hrabý, Allana L. McCutcheona a Jiřího Večerníka „Životní šance mužů a žen v období transformace“ a v mnohém ohledu tvoří pendant ke stati první. Na široké folii mezinárodních zkušeností a na základě řady zajímavých dokladů o Československu (1990-1992) a ze srovnání údajů o České a Slovenské republice (1993-1994) hledají autoři odpověď na otázku, zda z ekonomického hlediska dochází k odlišování odpovídajících šancí mužů a žen a čeho se toto odlišování týká. Všimají si údajů o nezaměstnanosti, objektivní i subjektivní ekonomické jistotě, antidemokratickými postoji i preferovanými formami ekonomiky a upozorňují, že persistence rozdílů je dána nejen historií stratifikace podle pohlaví za socialismu, ale také některými kulturně tradicionalistickými motivy.

Do okruhu tematiky gender patří také zpráva z výzkumu Hany Maříkové „Ženy ve vrcholných politických pozicích“, která referuje o výsledcích mezinárodního výzkumu, který proběhl ve dvaceti osmi evropských i mimoevropských státech a u nás se uskutečnil pod názvem „Osobnosti hospodářského a politického života“. Jeho cílem bylo zachycení mechanismů exkluze žen z vedoucích pozic ve veřejném a speciálně v politickém životě, a samozřejmě také mechanismů jejich inkluze do této sféry.

Přehledovou stat' Aleše Burjanka „Segregace“ je nejspíše možné zařadit do oblasti sociologie města. Segregace je v ní vykládána jako prostorové vyjádření sociální nerovnosti a autorovo přiblížení její základní problematiky o otázek jejich výzkumu se zdá důležité v situaci, kdy v souvislosti s rozrhýbáním bytového trhu lze očekávat expanzi tohoto fenoménu i u nás.

Druhým textem do rubriky „Ze sociologických výzkumů“ přispěli Zdenka Vajdová a Tomáš Kostecký. Informuje o výsledcích empirického výzkumu „Politická kultura lokálních společenství“, uskutečněného v letech 1993-1995, prováděného v Českém Krumlově, Teplicích a Novém Městě nad Metují. Jednalo se v něm o charakteristiku shod i rozdílů politické kultury občanů v těchto městech na základě zjišťování obecných hodnotových postojů a orientací, postojů k lokální politice i vlastní politické kultury,

jejich segmentů a vzorců jakož i participace občanů na politickém životě a je zajímavé, že jako nejvýznamnější faktor politické participace konstatují symptom outsidera.

Čtenář tohoto čísla *Sociologického časopisu* by rozhodně neměl přehlédnout materiál věnovaný nedávnému pražskému „Fóru 2000“, uvedený Jiřím Musilem a připravený Irenou Reifovou a Miloslavem Petruskem. Čtyři účastníci „fóra“ – Američan Immanuel Wallerstein, předseda Mezinárodní sociologické asociace, Joseph Chan, honkongský sociolog, zabývající se lidskými právy, dále převážně v USA působící fyzik a filozof Fritjof Capra a pařížský sociolog, filozof a psychoanalytik Cornelius Castoriadis zde odpovídají na aktuální otázky přítomnosti i budoucnosti našeho světa.

Obsah posledního čísla letošního ročníku je doplněn tradičními „malými žánry“, tj. recenzemi a informacemi „Z vědeckého života“. Sem byla také zařazena teoreticko metodologická konfese Pavla Machonina „Výzkum vertikální sociální diferenciacce a mobility 1967 dnešními očima“.

*Miloš Havelka*